

Vi växer tillsammans i mångfald

I ett 1700-tals palats samlas 130 unga kolleger från 30 länder under två varma sommark dagar. Stämningen är god – förväntansfull och ivrig. Vi är unga, vi är många, och tillsammans kan vi arbeta för förändring. För förbättring. För både patienter och oss själva.

Temat för WONCA 2017 i Prag är "Growing in Diversity", fritt översatt till "Vi växer tillsammans i mångfald". Pre-konferensen som anordnas av Vasco da Gama Movement, de unga läkarnas nätverk inom WONCA, har samma tema. I och med flyktingsituationen och populismens framfart i Europa känns temat brännande hett. Ändå slås jag av att församlingen, vi unga läkare, är långt ifrån ett heterogent sällskap. Vi är 25 – 35 år gamla, välutbildade och uppskattade. Vi är engagerade i det samhälle vi lever och arbetar i. Härkomst, hudfärg och religion tar inte stort utrymme i diskussionerna. Många av oss kommer från länder där rasistiska övertramp och en politisk ovilja att ta tag i dessa har blivit vardag, men vi verkar alla vara rörande överens: alla människor är lika värda, inför både högre väsen och hälsovårdsaktörer. Det är svårt att motivera något annat system än den universella tillgång till hälsovård våra brittiska kolleger berättar om.

Ingen förnekar ändå den utmaning som flyktingströmmen i Europa för med sig, för såväl organiseringen av hälsovårdstjänster som för den enskilda läkaren. I varje möte människor emellan skall vi beakta och respektera varandra, men vi tvingas också möta våra egna fördomar. Jag föreslog nyligen på min egen arbetsplats att vi skulle ansöka om "Diskrimineringsfri zon" dekalen Justitieministeriet. De driver ett projekt där privata och kommunala institutioner och aktörer kan definiera ett utrymme som fritt från diskriminering. Det kostar ingenting att delta, men organisationen och arbetskollegiet måste intyga att de behandlar alla människor på lika grunder samt att alla misstankar och delgivanden om diskriminering tas på största allvar. Mitt förslag har än så länge inte lett någon vart och en viktig orsak uppges vara att det inte finns lämplig utbildning att tillgå. Dekalen är bara ett glansigt papp-ark om inte innehållet tillämpas och i dagens läge finns det rasism ibland oss. Behovet av mångfaldsutbildning (*diversity training*) lyftes även fram av Jo Buchanan, ordförande för utbildningsorganet EURACT inom WONCA, under hennes öppningstal på pre-konferensen. Hon påtalade även läkarnas ansvar att ledsaga befolkningen i svåra frågor. Ingen föds som mästare, men det är vårt ansvar att utbilda oss för att kunna bemöta människor från olika bakgrund och med olika personliga historier. Jag upplever att det finns en stor efterfrågan på mångfaldsutbildning inom hälsovårdssektorn även i Finland.

Att utbyta erfarenheter om specialiseringsutbildningen, patientarbetet och hur hälsovårdstjänsterna organiseras i olika områden av Europa med de unga kollegerna på pre-konferensen var det som gav mig mest att fundera på. Vi har det bra i Finland. Kolleger avundas då de hör om 30 minuters mottagningstider, yrkeskunniga sköterskor som självständigt sköter triage-utvärderingen, relativt korta arbetsdagar och betald semester. Ändå upplevde jag bland de europeiska kollegerna en empati och uppriktig omsorg om sina patienter som jag inte på länge har upplevt i Finland. Fokuseringen på patientens önskemål och förväntningar var påtaglig och fick mig att känna att vi i Finland tillämpar mer ett doktor-centrerat arbetssätt än det patient-centrerade som är lege artis.

Balansen mellan att besvara befolkningens behov utan att offra sitt eget välmående är utmanande att hitta, men lite äkta entusiasm gör bara gott för arbetsplatsvälmåendet. Jag tror att den omfattande och välplanerade specialiseringsutbildningen i t.ex. Nederländerna och Portugal – i kontrast till den finländska – är avgörande även i denna fråga. En specialiserande läkare i Nederländerna delar patientlista med sin handledare. Varje morgon delar de upp patienterna och drar upp riktlinjerna för de olika fallen. En timme om dagen har den specialiserande möjlighet att konsultera sin handledare och varje fredag samlas alla specialiserande läkare i området till en heldagsutbildning med inbjudna talare, interaktiva arbetsgrupper och presentationer. Trots att den finländska grundskolan är känd och uppskattad i världen är det inom specialiseringsutbildningen som jag upplever att vi ligger mest efter.

Planet närmar sig Sjöskog och jag återvänder hem rik på upplevelser och tankar, med Facebook fylld av nya vänner och med en övertygelse om att det finns mycket vi kan göra bättre i Finland. På samma gång vet jag att det inte finns något i Finland som jag skulle vilja byta bort. Förutom kanske klimatet; piloten meddelade nyss att det är 13 grader varmt då vi landar.